

LÁZÁR ERVIN:

Tüskés varabín

Állattörténetek

Lázár Ervin nevét majd' minden olvasó ismeri; vagy azért, mert gyerekkorában a Négyszögletű kerekdő zeg-zugaiban élesztgette fantáziáját, vagy mert felnőttként felolvasta a remek meséket gyermekeinek Bruckner Szigfridről és Döm-dö-dömről. Lázár meséinek hősei olyannyira népszerűek lettek, hogy még a szlengbe is átvándorolt nevük különféle összetett jelenségek leírására, s irodalmi berkekben jelmondat lett a „Jönnek a pomogácsok!” felkiáltás is.

Az új könyv zavarba ejtett. Kinek is szól, felnőtteknek-e vagy gyerekeknek? Az eddigi művek esetében könnyebben eldönthető volt ez a kérdés, ám az új kötet két részből áll: az első a gyermekeknek, a második inkább a felnőtteknek szól. A két rész nem kapcsolódik egymáshoz, még a tematikai egyezés sem indokolja feltétlenül, hogy egy kötetbe kerültek ezek az írások. Mindkét rész okozott örömet is, de hiányérzetet is hagyott maga után.

Az első részben a madarokról olvashatunk, tulajdonképpen Hermann Ottó madártani könyvének ismereteit találjuk egy epikai narratívába helyezve. (Híres ornitológusunk munkásságára a szerző is emlékeztet a 49. oldalon.) A történet egyszerű, a pár-

beszédek néhol erőltettek, suták. Igaz, mindez jól illeszkedik az írói szándékhoz: elsősorban a magyarországi madarakat akarja megismertetni az olvasóval, csak másodsorban fontos a történet. Ennek nyeresége az, hogy a gyermekek számára megjegyezhetővé teszi az egyes fajok közötti különbségeket, a madarak viselkedési szokásait. Felhívja a figyelmünket, hogy melyik faj veszélyeztetett, melyik áll közel a kipusztuláshoz. Az ismeretterjesztés célját ügyesen, szépen valósítja meg az első rész. Az írónak nagy segítségére vannak ebben Szunyogh András szép, színes rajzai.

A második rész sokkal személyesebb témáról szól: a megszólaló én gyermekkorának állatokkal kapcsolatos élményeit meséli el. Itt már azonnal ráismerni a többször „hallott” Lázár Ervin-i hangra, s előtűnik az ismerős perspektívák is, amelyekből a világ nagy és kis dolgait ábrázolja. A második rész címe *Kutyák, lovak, madarak*, tehát azok az állatok, amelyek leginkább szeretetre méltók a gyermekek számára. Ám ezek a történetek inkább a felnőttekhez szólnak, ők értik „jobban” a múlt történéseit, a német és orosz megszálló erőket, a háborút, a régi világot, amikor még telefon sem volt. A szerző igyekszik összekapcsolni a generációkat azzal, hogy a nagyapa történeteit meséli el az unokának, majd az unokával, saját fiával együtt megélt történetekkel folytat-

ja. Ám az elbeszélések az erős való-
ságra való utalások miatt közelebb
állhatnak a felnőtt befogadókhöz,
amit a bonyolultabb mondatszer-
kesztések, a gyermekek számára is-
meretlen szavak is jeleznek. Talán
ezért van, hogy a zárásban nem a
Négyszögletű kerekérdőbe érke-
zünk, hanem: „Boldogan néztük a
vidám állatseregletet, s ők is boldo-
gan néztek vissza ránk. Megmene-

kültek. Rátaláltak a Nagy Nyugal-
mas Erdőre.”

Az új kötetet, amely állatokról
szóló elbeszéléseket tartalmaz, első-
sorban ismeretterjesztő célból érde-
mes olvasni és olvastatni. E műfajban
a kiművelt munkák közé tartozik.

THIMÁR ATTILA

(*Osiris Kiadó, Budapest, 2003, 85 oldal,
1680 Ft*)

Kultúra

TANDORI DEZSŐ:

„Hol élsz te?”

„A felhőket nem egyenesek határol-
ják, a fák nem kör alakúak és nin-
csenek tökéletes háromszögek sem.
Csak mindezekből merőben eltérő
dolgok léteznek. – Van azonban
egy állandó mintázat, amely példá-
ul egy növekvő gomolyfelhő szélét
figyelve vehető észre” – foglalta
össze a fraktálgeometria alapvető
eltéréseit az euklidészitől Michael
Barnsley természettudós. Olyan
matematikai struktúráról van szó,
amelyben minden nagyítással újabb
részletek jelennek meg; példa arra,

hogy léteznek dolgok, amelyek vég-
nélkül nagyíthatók, mégis végtelen-
ül bonyolultak maradnak. Amint
azt fölfedezője, Benoit B. Man-
delbrot mondotta (s e kifejezéshez
– hogy tudniillik fölfedezte, nem
föltalálta – ragaszkodik): „Hiába
vizsgáljuk nagyon nagy pontosság-
gal az apró részleteket, a megjelenő
variációk bonyolultsága nem csök-
ken.” Az ilyen tulajdonságú mate-
matikai objektumot nevezzük frak-
tálnak. E geometria alapvető mód-
szere az iteráció; egyfajta fokozatos
közelítés, amely ugyanazon műve-
letet ismétli – milliószor, sőt billió-
szor –, így közelítve a mind ponto-
sabb értékhez.